

Fredrik Blomfelt

15.1.2019

5/19/L/A

Eduskunta
Talousvaliokunta
tav@eduskunta.fi

Talousvaliokunta, asiantuntijakuuleminen 16.1.2019

HE 269/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Pyydettynä lausuntona hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain muuttamisesta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Yleistä

Metsäteollisuus kannattaa yleisesti lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevia lakiehdotuksia. Näkemyksemme mukaan esitykset sujuvoittavat lupamenettelyjä, parantavat lupaprosessien ennakoitavuutta ja parantavat näin ollen yritysten investointiympäristöä. Myös YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevat lakiehdotukset ovat oikeansuuntaisia ja lähtökohtaisesti kannatettavia.

Metsäteollisuudelle tärkeitä elementtejä ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevassa esityksessä ovat

- asiakaslähtöisyys,
- yksi luukku, jonka kautta asioida,
- viranomaistyön koordinointi ja parempi prosessinjohto,
- joustava järjestelmä hakijan näkökulmasta (7 ja 13 §),
- riittävän laaja soveltamisala (2 ja 3 §),
- lupamääräysten yhteensopivuuden varmistaminen (14 §), sekä
- käsittelyä koskevien määräaikojen mukaan ottaminen, joskin vielä melko lievillä kirjauksilla.

Käsittelyajat

Metsäteollisuus pitää mahdollisimman sitovien määräaikojen asettamista tärkeänä. Tällä hetkellä ympäristölupien käsittelyajoissa on hyvin suuria alueellisia eroja. Käsittelyajoista käytiin paljon keskustelua yhden luukun lakihankkeen valmistelun aikana. Valmistelussa päädyttiin oikeansuuntaiseen kompromissiratkaisuun.

Lausuntokierroksen jälkeen käsittelyaikoja koskevia pykäläiä on monelta osin muutettu metsäteollisuuden kannalta huonompaan suuntaan muun muassa vedoten kunnan itsemääräämisoikeuteen. Lisäksi täydennyspyyntöjen esittämiselle ei ole enää määräaika toimivaltaiselle lupaviranomaiselle hallituksen esityksessä. Metsäteollisuus pitää edellä esitettyjä muutoksia lupaa hakevan investoijan näkökulmasta hyvin valitettavina ja esittää vähintään lausuntokierroksella ehdotettujen muotoilujen palauttamista pykälien 8 (Käsittelyajat), 14 (Lupapäätösten antaminen ja tiedoksianto) ja 9 (Hakemusten täydentäminen) osalta. On hyvin keskeistä, että hakijalle annetaan ennakoitava lupapäätösten antamisajankohta ja että määräaika päätösten antamiselle on tarpeeksi lyhyt.

Ristiriitaisia määräyksiä eri luvissa pitää ehdottomasti välttää. Kemikaalilainsäädännön ja ympäristölainsäädännön välillä tämä riski on esimerkiksi olemassa. Tämän takia on kannatettavaa, että viranomaisten on tarpeen mukaan tehtävä yhteistyötä lupamääräysten yhteensopivuuden varmistamiseksi (14 §). Yhteensovittavan viranomaisen rooli on tässä tärkeä, mikä ei välttämättä korostu tarpeeksi hallituksen esityksessä.

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa on esitetty vaihtelevia arvioita lakiesityksen vaikutuksista käsittelyaikoihin. Metsäteollisuus pitää itsestäänselvyytenä, että yhteensovittamisen ja prosessin paremman koordinoinnin pitäisi lyhentää käsittelyaikoja.

Lakiehdotus lähtee oletuksesta, että yrityksille yhteensovittamisesta aiheutuvien taloudellisten vaikutusten arvioidaan koituvan lähes yksinomaan investointien nopeutumisesta. Metsäteollisuus pitää lisäksi hyvin merkittävänä yhteensovittamisen ja yhden luukun mallin yleinen vaikutus investointiympäristöön yhdessä muiden tekijöiden kanssa. Mikäli investointiympäristö ei ole otollinen, voi tietyt investointihankkeet jäädä kokonaan toteuttamatta tai tapahtua toisessa maassa.

Näin ajateltuna lakiehdotuksen taloudelliset vaikutukset voivat olla hyvin merkittävät, mikäli yhden luukun malli otetaan onnistuneesti käyttöön. Äänekosken biotuotetehtaan hyvin toteutettu lupaprosessi toimii tässä hyvänä esimerkkinä. On kuitenkin muistettava, että investointiympäristöön vaikuttaa lupaprosessien lisäksi moni muukin tekijä, kuten kilpailukykyinen verotus verrattuna kilpailijamaihin. Yrityksille tärkeä hyöty on myös paremmat lupapäätökset, joita voidaan olettaa syntyvän paremman prosessijohtamisen ja harmonisoinnin kautta.

Fredrik Blomfelt

15.1.2019

5/19/L/A

Muita pykäläkohtaisia kommentteja ja muutosehdotuksia (ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen)

Yhteensovittava viranomainen (5 §)

Pykälän perusteluissa avataan tarkemmin mitä yhteensovittaminen tarkoittaa ja viitataan lisäksi lain 2 lukuun. Pykälässä olisi hyvä vielä vahvemmin korostaa koordinoitua ja prosessin johtamista. On tärkeää, että yhteensovittava viranomainen ei vain toimi ns. postikonttorina.

Hakijan neuvonta (6 §)

Pykälän mukaan hallintolain 8 §:ssä tarkoitetun neuvonnan järjestämiseksi yhteensovittava viranomainen neuvonnan järjestämiseksi yhteensovittava viranomainen voi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen hakijan ja hankkeen viranomaiskäsittelyissä toimivaltaisten viranomaisten välille. Metsäteollisuus esittää, että tapaaminen olisi aina järjestettävä, mikäli hakija pyytää. Yhteensovittavalle viranomaiselle pitäisi antaa velvoite tarkistaa, onko tapaamisen järjestäminen tarpeen.

Pykäläkohtaisia kommentteja/muutosehdotuksia (YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen)

Metsäteollisuus pitää erittäin kannatettavana, että lakiehdotus sisältää uuden pykälän ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamisesta. Selvitysten yhteensovittaminen ja laatiminen yhdessä sujuvoittaa menettelyjä vähentämällä päällekkäistä työtä.

YVA-lain 22 a pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta toteuttaa arviointiselostuksesta kuuleminen lupahakemuksesta kuulemisen yhteydessä. Edellytyksenä kuulemisten yhdistämiselle on, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Pykälään kirjatut edellytykset ovat hyvin tiukkaan muotoiltu. Lausuntovaiheessa pykälän perusteluissa oli tarkennettu, että hankkeeseen voisi kuitenkin edelleen sisältyä sellaisia hankkeen laajuuteen ja teknisten ominaisuuksien yksityiskohtiin liittyviä vaihtoehtoja, jotka käytännössä tarkentuvat vasta lupamenettelyn kuluessa ilman, että kuulemisen yhdistämiselle olisi estettä. Jostain syystä tämä kohta puuttui ymmärtääksemme hallituksen esityksen perusteluista. Metsäteollisuus näkee tässä tarkennustarvetta.

Yhteiskuulemistilanteissa ympäristönsuojelulaissa lupahakemuksesta kuulemiselle säädettyä aikaa pidennettäisiin eli se olisi vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivää. Metsäteollisuus ei pidä tätä muutosta perusteluna. Olemassa oleva vaihteluväli, eli 30-60 päivää olisi jo mahdollistanut erilaisia ratkaisuja riippuen tarpeesta.

Fredrik Blomfelt

15.1.2019

5/19/L/A

Sähköisten järjestelmien kehittäminen

Toimiva yhden luukun malli edellyttää vielä kehittämistoimia. Sähköisiä järjestelmiä kehitetään, mutta on varmistettava, että hankkeet etenevät riittävän nopeasti ja koordinoitua tapahtuu eri hankkeiden välillä. Toimivien sähköisten asiointijärjestelmien käyttöönotto ja toimivuus on varmistettava ajoissa, jotta menettelyjen yhteensovittamiseksi valmisteltavan lainsäädännön voimaantulo tapahtuisi 1.1.2021.

Valtion lupa- ja valvontavirasto (LUOVA)

Valtion lupa- ja valvontaviraston (LUOVA) perustaminen on keskeisessä roolissa onnistuneen yhden luukun mallin rakentamisessa. LUOVA-viraston avulla voidaan myös yhtenäistää menettelyjä eri puolella Suomea. On ensisijaisen tärkeää, että lopulliset päätökset viraston perustamisesta tehdään tällä hallituskaudella. Lisäksi on varmistettava, että heti viraston käynnistymisen jälkeen saadaan toimivat käytännöt ja että uuden viraston perustaminen yhtenäistää käytäntöjä.

Metsäteollisuus ry
Fredrik Blomfelt
Ympäristöpäällikkö